

DM nummer: 978854

Informatieavond uitbreiding KWA stap 1 omgeving Leidsche Rijn/Oude Rijn

Datum: 05-10-2015

Tijd: 20:00 – 21:30 uur

Samenvatting van het verloop van de avond

De avond is geopend door Liesbeth van Doorn, omgevingsmanager van het project uitbreiding KWA (Kleinschalige WaterAanvoervoorziening) Stap 1.

Liesbeth licht kort toe waarom deze informatieavond gehouden wordt. Het waterschap gaat de komende jaren het project uitbreiding KWA Stap 1 uitvoeren. Hiervoor zullen ook in de omgeving van Harmelen maatregelen getroffen worden. Het waterschap wil aan het begin van het project alle betrokken partijen en personen informeren en betrekken bij het project. Het project zit nu in de verkenningsfase. Dat betekent dat op dit moment geïnventariseerd wordt wat de gevolgen van de uitbreiding zijn en waar welke maatregelen nodig zijn.

Door in een vroeg stadium de omgeving bij het project te betrekken kan kennis, maar ook vragen en opmerkingen uit het gebied beter meegenomen worden in het project. Ook kan een betere inschatting gemaakt worden van meekoppelkansen (werk met werk maken). Het doel van de avond is om de aanwezigen te informeren over het project en kennis en ervaring op te halen.

Bernard de Jong, hoogheemraad van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) heet iedereen van harte welkom. Het gebied Oude Rijn is zijn aandachtsgebied en is hij bestuurlijk verantwoordelijk voor dit project.

Esther Ubink, projectmanager, gaat vervolgens op de inhoud van het project in. Zij legt uit dat de uitbreiding van de capaciteit van de Kleinschalige Wateraanvoervoorziening een onderdeel is van het uitvoeringsprogramma van het vastgestelde, Deltaprogramma Zoetwater. Dit programma geeft de strategische lijnen weer hoe Nederland in de toekomst om kan gaan met klimaatverandering. Door de klimaatverandering zal namelijk steeds vaker een tekort aan zoetwater in bepaalde gebieden van Nederland voorkomen. Voldoende zoetwater is van belang voor waterveiligheid, productie en waterkwaliteit.

De Kleinschalige Wateraanvoervoorziening (KWA) is een transportroute van rivieren en sloten waarmee, actief extra zoetwater aan West-Nederland geleverd kan worden. De route loopt door het gebied van De Stichtse Rijnlanden. De route is een zogenaamd calamiteitensysteem die alleen wordt ingezet in extreem droge perioden met lage rivierafvoeren. Door deze omstandigheden treedt er verzilting op van het water in de Hollandse IJssel bij het inlaatpunt Gouda. Het extra water is met name bedoeld voor het beheergebied van hoogheemraadschap van Rijnland, maar is ook beschikbaar voor Hoogheemraadschap Delfland en Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

De laatste keren dat dit systeem is gebruikt, was in de zomers van 2003 en 2011. Uit evaluatie van deze gebeurtenissen en verwachtingen van klimaatveranderingen blijkt dat de huidige capaciteit van de aanvoerroute KWA, 7 m³/s (kubieke meter per seconde), te laag is. Daarom is besloten de capaciteit voor 2021 uit te breiden naar 10,5 m³/s bij Bodegraven. Daarnaast zal er 4,5 m³/s bij de Waaiersluis in Gouda doorgevoerd gaan worden. Er is uitgegaan van een inzet van één keer per acht jaar, voor maximaal 3 aaneengesloten maanden.

Een gedeelte van dit water wordt geleverd via de Leidsche en Oude Rijn. In de huidige situatie is dit ongeveer 6 m³/s. Dit wordt in de toekomst uitgebreid naar 7 m³/s. Dit is de maximale capaciteit van gemaal de Aanvoerder. Dit gemaal, dat alleen in werking is tijdens de KWA, pompt water uit het Amsterdam-Rijnkanaal op de Leidsche Rijn. Hierna stroomt het onder vrij verval, via sluis Haanwijk naar de Oude Rijn. Dit betekent dat de stroomrichting tijdens een KWA situatie wordt omgedraaid op plaatsen waar het water onder normale omstandigheden richting het oosten (het Amsterdam-Rijnkanaal stroomt).

Om het water onder vrij verval van oost naar west te kunnen laten stromen, treden op verschillende plaatsen peilstijgingen en hogere stroomsnelheden op. Deze stijgingen zullen niet boven de bandbreedten van het peilbesluit uitkomen. Van de KWA situaties uit 2003 en 2011 is bekend dat er knelpunten zijn ontstaan: lokaal wateroverlast en stremmingen voor scheepvaart.

Welke knelpunten en gevolgen er zullen zijn door de capaciteitsuitbreiding, is op dit moment nog niet bekend. De komende maanden wordt met behulp van modelberekeningen onderzocht hoe hoog het water zal komen te staan en waar hoge stroomsnelheden zullen voorkomen. Als de knelpunten in beeld zijn, wil het waterschap samen met bewoners en betrokken partijen op zoek gaan naar oplossingen.

Kennis en ervaring vanuit het gebied is hiervoor erg waardevol. Vandaar onder meer deze avond om dit nu al inventariseren. Na vanavond is op de website van het waterschap een interactieve kaart opengesteld. Op deze kaart kunt u ideeën en ervaringen van eerdere inzet van de KWA delen. Voor meer informatie en/of interactieve kaart, www.destichtserijlanden.nl/kwa

Bij het bedenken van oplossingen kijken we ook naar meekoppelkansen en duurzaamheid. Waar mogelijk zoekt het waterschap naar synergie in plannen en projecten van gemeenten, bedrijven en particulieren die raken aan de werkzaamheden voor de KWA. Op die manier kunnen we werk met werk maken.

Gestelde vragen en gegeven antwoorden

Tijdens en na de presentatie zijn door de aanwezigen vragen over het project gesteld. Deze staan hieronder beschreven.

V: Raakt het project ook de drinkwatervoorziening(en)?

A: Nee, het water dat drinkwaterbedrijven uit de regio gebruiken, komt voornamelijk uit andere bronnen, zoals de grote rivieren (de Lek) en (diep) grondwater. Daarvan is de kwaliteit beter en de leveringszekerheid groter.

V: Ter vergelijking. Hoeveel water kan het gemaal bij Gouda inlaten?

A: Dat verschilt per situatie en is afhankelijk van verschillende factoren. Het water wordt onder vrij verval bij boezemgemaal Gouda ingelaten. Afhankelijk van het getij kan meer of minder water ingelaten worden. Hoe hoger de waterstand van de Hollandsche IJssel, hoe hoger de inlaatcapaciteit van het gemaal. De maximale inlaatcapaciteit is begrensd op 35 m³/s om problemen met hoge stroomsnelheden te voorkomen.

In principe wordt twee keer per dag, tijdens hoog water, 6 uur lang water ingelaten. Bij grote watervraag kan dit langer gedaan worden. De watervraag in Rijnland bepaalt dus in zekere mate de hoeveelheid water die ingelaten wordt.

Al deze factoren maken het lastig om een goede vergelijking te maken met het constante debiet (hoeveelheid water dat per tijdseenheid door een watergang stroomt) dat de KWA bij Bodegraven kan leveren: 7m³/s, 24 uur per dag en voor maximaal 3 maanden.

V: Als er in het westen tekort aan zoetwater is, is dat in ons eigen gebied dan niet ook zo?

A: Ja, dat kan zeker het geval zijn. Maar de capaciteit van 7 m³/s die naar Bodegraven gevoerd wordt, is bovenop het water dat ons waterschap nodig heeft.

V: Waarom is de oorspronkelijke stroomrichting van de Leidsche Rijn ooit omgedraaid?

A: De natuurlijke stromingsrichting van de Leidsche Rijn is van west naar oost (van de Haanwijkersluis naar het Amsterdam Rijnkanaal).

Vroeger waterde Woerden (de Oude Rijn) alleen af naar Rijnland bij Bodegraven en was de Haanwijkersluis een harde grens. Daardoor was er in een gedeelte van de Oude Rijn geen doorstroming, wat een slechte waterkwaliteit tot gevolg had. Tegenwoordig wordt de Haanwijkersluis ook als inlaat gebruikt om water uit de Leidsche Rijn in de Oude Rijn te laten. Dit zorgt voor een betere doorspoeling, en geeft een positieve impuls aan de waterkwaliteit.

V: Had een aantal knelpunten niet al opgelost kunnen worden bij het project van de gemeente Woerden waarin nieuwe beschoeiing is geplaatst. Die had toch meteen wat hoger gemaakt kunnen worden?

A: Ja, wellicht wel. De plannen voor dat project waren echter al in een vergevorderd stadium (de aannemer was al gestart met de voorbereidingen), waardoor uitstellen niet mogelijk was. Daarnaast is op dit moment nog niet bekend hoe en in welke mate er maatregelen getroffen moeten worden. De modelberekeningen zijn nog niet klaar. Dat maakt het lastig om te bepalen hoeveel hoger de beschoeiing bijvoorbeeld had gemoeten.

Vervolgens kan het verhogen van de beschoeiing er ook voor zorgen dat de 'buitendijkse' woningen langs de Oude Rijn in een soort badkuip komen te staan. Daar zal bij het bedenken van maatregelen ook rekening mee gehouden moeten worden.

V: Hoeveel gaat het peil omhoog tijdens de KWA? 20 cm?

A: Nee, het waterpeil zal geen 20 cm hoger komen te staan dan nu het geval is in afvoersituaties (na regenval). Wat er precies met het peil gaat gebeuren weten we nog niet. Daar wordt nog aan gerekend.

V: Weet u dan niet wat het laagste punt in de kade is?

A: Jawel, dat is bekend. Het is alleen nog niet bekend hoe hoog het water zal komen te staan als gevolg van de uitbreiding van de capaciteit. Daarnaast zijn er ook woningen en tuinen die buitendijks en lager liggen dan de kade.

V: Heeft gemaal de Aanvoerder nu al voldoende capaciteit voor de uitbreiding?

A: Ja, de maximale capaciteit is 7 m³/s.

V: Wat betekent het voor mijn privé-beschoeiing als deze toch omhoog moet?

A: In het project worden de hoogte, staat en eigendommen van de beschoeiingen in kaart gebracht. Als uit informatie uit het gebied en/of de modelberekeningen blijkt dat er knelpunten zijn, zal per locatie, samen met de eigenaar, een oplossing bedacht worden. Het is daarom belangrijk dat u nu al informatie bij ons aanlevert via de interactieve kaart op onze website, www.destichtserijnlanden.nl/kwa

V: Waarom is er bij de Gekanaliseerde Hollandse IJssel (GHIJ) (ook een aanvoertracé van de KWA) al gekozen om deze te baggeren en verdiepen om zo voor voldoende capaciteit te zorgen?

A: Deze rivier is recent door Rijkswaterstaat overgedragen aan ons. De GHIJ heeft veel achterstallig onderhoud, wat het waterschap gaat uitvoeren. Een onderdeel hiervan is het baggeren. Omdat dit project toch al op de planning staat, is het relatief goedkoop en eenvoudig om de rivier waar nodig extra te verdiepen. Op deze manier maken we werk met werk.

V: Dienen de Oude en Leidsche Rijn dan niet gebaggerd te worden?

A: Deze twee watergangen zijn een paar jaar geleden gebaggerd. De verwachting is dat ze hiermee voldoende op diepte zijn voor de benodigde capaciteitsuitbreiding van 6 naar 7 m³/s. Hiermee is uitdiepen als oplossing voor nog niet bekende knelpunten uiteraard nog niet uitgesloten.

V: Waar was de wateroverlast in 2003 en 2011?

A: De Straatweg bij De Meern heeft onder water gestaan en in Harmelen heeft het water bij een paar lage percelen in de tuin en bij het huis gestaan.

De bewoner van Haanwijk 4 geeft aan dat daar in 2003 de zandzakken voor de deur hebben gestaan. Hieraan is destijds ook in de media aandacht besteed. Bij de bewoner is niet bekend of dit in 2011 ook het geval was. Ondertussen is de beschoeiing opgeknapt en verhoogd.

V: De Leidsche en Oude Rijn is bij Harmelen erg smal. Dan gaan de stroomsnelheden toch omhoog?

A: Ja, dat klopt. Dat kan mogelijk zorgen voor knelpunten voor bijvoorbeeld de scheepvaart, maar ook afkalving van de oever. Deze knelpunten worden in de verkenningsfase in kaart gebracht. In voorgaande KWA-situaties is bij Harmelen (tussen de Haanwijkersluis en de Dorpsbrug) de scheepvaart gestremd geweest. Dit zal ook zo blijven in toekomstige KWA situaties.

V: Gaan jullie die stroomsnelheden monitoren tijdens een KWA situatie?

A: Nee, de stroomsnelheden zullen niet gemonitord worden. De waterpeilen wel. Tijdens een KWA situatie zijn eventuele problemen (overlast/schade) alleen te verwachten als gevolg van te hoge waterstanden. Vandaar de monitoring van de waterstanden.

In het hydraulisch model worden de stroomsnelheden wel meegenomen. Als uit het model blijkt dat er knelpunten ontstaan door hoge stroomsnelheden, nemen we die mee in de te treffen maatregelen.

V: Het doel is 7 m³/s. Ik heb daar niet zo'n goed beeld bij en weet niet of ik me zorgen moet maken. Wat is het debiet in normale situaties? Wat is het verschil met de KWA?

A: Dat verschilt per situatie. Ter vergelijking is gekeken hoeveel water er door de Oude en Leidsche Rijn stroomt als alle gemalen in de omgeving op volle capaciteit draaien. Bij flinke regen is dat het geval. Tussen de Haanwijkersluis en de singels van Woerden staan vier gemalen die overtollig water uitmalen op de Oude Rijn. Dit geeft bij Woerden een capaciteit van ongeveer 5,5 m³/s. Op de Leidsche Rijn malen drie gemalen uit. De opgetelde capaciteit van al deze gemalen is 6,6 m³/s.

V: Waar gaat het geld 'zitten' in dit tracé?

A: Dat is nu nog onduidelijk. De resultaten van het model geven daar een belangrijk inzicht in. Vanuit de zaal komt de reactie dat de problemen vooral aan de zuidkant van de Leidsche Rijn zullen zijn, omdat de beschoeiing daar lager is.

V: Wat kunnen gevolgen zijn van hoge stroomsnelheden?

A: Bodemerrosie bij bruggen en dergelijke, afkalving van oevers en stremming van scheepvaart. Er zullen geen gevolgen zijn voor de recent geplaatste beschoeiing, die kunnen de hoge snelheden aan. De verwachting is dat de stroomsnelheden ten opzichte van voorgaande KWA situaties niet veel zullen toenemen, omdat het debiet maar met ca 15 % zal toenemen.

V: En bij mijn hellingbaan?

A: Die situatie zullen we ter plekke, samen met u bekijken. Net als andere individuele situaties.

V: Waarom zijn er bij de pas geplaatste beschoeiing geen trapjes voor mensen en/of klein wild geplaatst?

A: Dat weten wij niet. De beschoeiing is geplaatst in opdracht van de gemeente Woerden. Wel een goed punt om dergelijke zaken mee te nemen in het project.

V: Wie voert het werk eigenlijk uit? Hoe loopt het proces van het project? Is de gemeente erbij betrokken? Zijn de plannen en projecten van de gemeente bekend?

A: Het project is een samenwerkingsverband tussen twee waterschappen hoogheemraadschap van Rijnland en De Stichtse Rijnlanden. Het project bevindt zich op dit moment in de verkenningsfase. Het resultaat van deze fase is een voorstel voor een voorkeursvariant die door het bestuur van het waterschap goedgekeurd moet gaan worden. Daarna start de planuitwerking (planfase). Na die fase is bekend wat er precies gaat gebeuren. Uiteindelijk zal het werk door het waterschap aanbesteed worden en zal een aannemer het werk in opdracht van het waterschap gaan uitvoeren.

Ja, er is contact met de gemeente over het project. In overleg met de gemeente wordt bekeken welke plannen er in de planning liggen en of samen optrekken meerwaarde biedt. Dat neemt niet weg dat gemeenten ook lopende plannen hebben die niet zonder gevolgen gestopt kunnen worden. Daardoor kan het zijn dat bijvoorbeeld een beschoeiing nu geplaatst wordt en over een tijdje toch hoger moet worden.

Een tip uit de zaal: In de singel van Woerden gaan ze volgende week beginnen met het opknappen van de beschoeiing.

V: Wanneer denken jullie de resultaten van de modelberekeningen te hebben en daarmee de knelpunten te kunnen aanwijzen?

A: De planning is dat de resultaten van de modelberekeningen half januari opgeleverd worden.

V: Hoe worden wij als bewoners geïnformeerd? Ik stuitte namelijk per toeval op de advertentie. Anders had ik van niets geweten

A: Als overheid hebben wij te maken met duizenden inwoners en belanghebbenden. Die kunnen we niet allemaal persoonlijk benaderen over dergelijke projecten. Dat maakt dat wij als overheid ook verantwoordelijkheid van de burger vragen om zichzelf via de krant of het internet van informatie te voorzien. In het geval van dit project komt dat ook doordat nog niet bekend is waar en wat voor maatregelen getroffen gaan worden. Het benaderen van specifieke personen of groepen is dan lastig.

Is de manier waarop wij u voor deze avond benaderd/uitgenodigd hebben (advertentie en persbericht in lokale krant) de juiste?

De zaal komt met drie aanvullende opties: Twitter, een nieuwsbrief en een extra uitnodiging via het dorpsplatform (erg actief in Harmelen).

Bernard vraagt aan de zaal of het een idee is om de volgende keer het dorpsplatform bij het voorbereiden van een informatieavond te betrekken en samen met hen te bepalen wie of op welke wijze mensen benaderd worden. Het dorpsplatform staat daar zeer positief tegenover en vraagt zich af waarom dat niet voor deze avond ook is gedaan? Dan had de zaal hoogstwaarschijnlijk vol gezeten.

Dat komt omdat focus van het project nog te breed is. Dan hadden we dergelijke platformen van bijvoorbeeld Leidsche Rijn, Woerden en Nieuwerbrug ook uit moeten nodigen.

V: Hoe verloopt de communicatie als de knelpunten bekend worden?

A: Dan gaan we mensen en partijen gericht benaderen.

V: Is het mogelijk om een nieuwsbrief o.i.d. van het project per mail te krijgen?

A: Er bestaat al een algemene nieuwsbrief van het waterschap, waarin ontwikkelingen van het hele waterschap vermeld worden. Daarnaast is er ook een nieuwsbrief die meer gericht is op ontwikkelingen van het waterschap gelinkt aan de agrarische sector (@grarier). Beide nieuwsbrieven verschijnen eens in de 6 á 8 weken. Aanmelden kan via de website www.hdsr.nl/actueel

Een nieuwsbrief voor alleen de KWA is er op dit moment niet. Ons belangrijkste kanaal voor informatie over dit project is de website www.destichtserijnlanden.nl/kwa

V: Wanneer en hoe komt u terug met nieuwe informatie?

A: Dat willen we graag met u afstemmen. Hoe en op welk moment wilt u benaderd worden?

Er komen twee verschillende geluiden uit de zaal.

1. De aanwezigen per e-mail informeren over algemene ontwikkelingen en mensen actief betrekken als bekend wordt wat het voor hen concreet gaat betekenen. Het waterschap zal in ieder geval het verslag van de avond delen.
2. Website actueel houden

V: Wat betekent het project voor mijn botenverhuur?

A: Het is mogelijk dat er een vaarverbod van kracht zal gaan op de locaties waar de stroomsnelheden te hoog zijn. Waar dat zal zijn moet de modelstudie uitwijzen. In voorgaande KWA situaties is dit in de omgeving Harmelen geweest.

V: En de boten die langs de kant liggen?

A: De boten die langs de kant liggen zorgen voor opstuwing. We weten nog niet in welke mate dit invloed heeft en, als dit veel invloed heeft, wat er dan met de boten moet gebeuren. Dit punt wordt meegenomen in het project.

In voorgaande KWA situaties zijn de booteigenaren geïnformeerd en zijn op het traject tussen de Haanwijkersluis en de Dorpsbrug alle boten uit het water gehaald.

V: Hoe kom ik erachter dat er een KWA situatie aan zit te komen en hoe lang van te voren kan ik dat weten?

A: Dit wordt via internet en kranten aangekondigd. Zo'n proces van opschalen in tijden van droogte, het opstarten van de KWA en uiteindelijk operationeel draaien van de KWA duurt een paar weken. U zult er dus niet van de een op de andere dag mee geconfronteerd worden. Als er stremmingen ontstaan en/of vaarverboden worden afgegeven, wordt dit met borden en brieven op de boten aangekondigd. Dit gebeurt meestal een paar dagen van te voren.

V: De peilen in de polders gaan niet omlaag?

A: Nee, de KWA heeft in dit gebied alleen gevolgen voor het boezemstelsel van de Leidsche en Oude Rijn.

Ter afsluiting vraag Liesbeth of de mensen in de zaal nog tips en tops hebben voor een volgende keer.

De zaal stelt de manier van presenteren en opzet van de avond (aan het begin van het project algemeen informeren) zeer op prijs.

Vervolg

Liesbeth geeft aan dat het verslag van deze avond per e-mail wordt verstuurd aan de aanwezigen. Met toestemming van de aanwezigen wordt besloten dat het verslag aansluitend ook op de website geplaatst mag worden.

Een nieuwsbrief voor alleen de KWA is er op dit moment niet. Ons belangrijkste kanaal voor informatie omtrent de KWA is via de website www.destichtserijnlanden.nl/kwa

Op dit moment wordt het watersysteem van de Oude en Leidsche Rijn via een hydrologische modellering doorgerekend. Uit de resultaten van het model blijkt of en waar er knelpunten optreden bij een toename van de capaciteit.

Als er nieuwe informatie is zal dit via de webpagina gecommuniceerd worden en indien er aanleiding is, organiseert het waterschap bijeenkomsten.

Liesbeth bedankt alle aanwezigen voor hun tijd en informatie en hoopt op een prettige samenwerking in de komende jaren.